Om historien med Sigrid Storråda

Av Sven Rosborn 2025

Sigrid Storråda är känd som en kraftfull kvinna som betytt mycket i kampen mellan Sven Tveskägg och Olav Tryggvason runt året 1000. Det finns dock endast mycket sena berättelser om denna kvinna. Dessa omtalar följande om Sigrid Storråda:

Adam av Bremen omtalar ca 1060 henne som Gunhild, syster till Polens härskare Boleslav, och att hon ska ha blivit sveakungen Erik Segersälls hustru. Med henne har han fått sonen Olof Skötkonung. Efter Eriks död gifte hon sig med den danske kungen Sven Tveskägg och fick sonen Knut.

Snorre Sturlason omtalar i början av 1200-talet att hon skiljdes från Erik Segersäll och sedan satt som drottning över Götaland. I den isländske munken Gunnlaugr Leifssons nu tyvärr förlorade saga om Olav Tryggvason från slutet av 1100-talet är emellertid Gunhild en svensk kvinna vid namn Sigrid som var dotter till en Skogar-Toste.

Sigrid Storråda och Olav Tryggvason. Målning av Mårten Eskil Winge (1825-1896). Svenska Nationalmuseet. Public domain.

Enligt dessa sentida källor ska Sigrid som mäktig moder till kung Olof Skötkonung ha varit mycket eftertraktad. Enligt Snorre Sturlason lät hon mörda två friare genom att sätta eld på festsalen. Efter detta kallas hon Storråda. Snorre berättar att Olav Tryggvason friar till henne men guldringen han sänder är inte äkta guld. De möts i Kungahälla och Olav slår henne i ansiktet. Olav gifter sig i stället med Sven Tveskäggs syster Thyra och Sigrid gifter sig med Sven Tveskägg. Hon hetsar Sven Tveskägg till att möta Olav Tryggvason vilket ska ha resulterat i Svolderslaget år 1000.

Det är alltså först nära tvåhundra år efter Svolderslaget som vi möter Sigrid Storråda i skrivna källor. Forskaren Birgit Sawyer ser legenden om Sigrid Storråda som ett kopiat av berättelsen om furstinnan Olga i Ryssland. Gunnlaugr Leifsson, som skrev på latin, hade goda kunskaper också om engelska och ryska källor, vilket gör det troligt att han mycket väl kände till vad som berättades om furstinnan Olga. Birgitta Sayer avfärdar hela den sentida berättelsen om Sigrid Storråda som påhittad. Att detta är en uppdiktad produkt framgår också mycket tydligt av uppgifterna i den samtida krönikan ”Gesta Wulinensis”.

Jämför vi nu med situationen som beskrivs i ”Gesta Wulinensis” blir bilden en helt annan än den som betydligt senare isländska författare velat göra gällande.

Sven Tveskäggs syster Thyra eller Thiri var inte gift med Olav Tryggvason utan med stormannen jarlen Sibir Fultarson. Med honom hade hon två söner. Sibir var med i stridshandlingen vid Uppsala och Fyrisvallarna men på hemvägen blev han vid Kalmarsund ihjälslagen av Olav Tryggvason som var ledare för jomsvikingarna. Hans runsten finns vid Karlevi i södra Öland. Thiri förblev änka i fjorton år fram till efter slaget vid Svolder år 1000.

Vid ett möte i Salsa Cholbergiensis i norra Polen i september år 992 mellan Sven Tveskägg, Bolislav av Polen och Olof Skötkonung beslöts att Bolislavs äldre syster Swietoslawa, född år 970, skulle gifta sig med Sven Tveskägg. Med henne fick Sven Tveskägg sonen Knut, född två dagar före början på *”okresem Wielkiego Postu”* år 994. Svens och Swietoslawa andra son Harald föddes under den stränga vintern nästföljande år. År 992 hade man också beslutat att Erik Segersäll skulle gifta sig med Swietoslawa yngre syster, den 16-åriga Zygfrida. Hennes äktenskap *”uppfylldes inte, eftersom han var sängliggande under lång tid och ständigt plågades av smärta och inte kunde svara på lämpligt sätt på kvinnans charm.”*

Erik Segersäll dog år 994. Zygfrida begav sig då till sin storasyster i Lund för att *“hjälpa sin syster att fostra Sveins söner”*.

År 1000 beslöt Olav Tryggvason att attackera Sven Tveskägg. På väg till Svolder landsteg han på norra Själland och tillfångatog där Sven Tveskäggs syster Thiri och hennes två söner. Planen var att när han slagit ihjäl Sven Tveskägg skulle han tvångsgifta sig med Thiri och på så sätt få kontakter med det danska kungahuset. Efter Svolderslaget gifte sig emellertid Thiri med Sigvald, ledaren för Jomsvikingarna.

Den tvåhundra år efter Svolderslaget uppdiktade Sigrid Storråda lyser således helt med sin frånvaro i den bevisligen samtida med slaget skrivna krönikan “Gesta Wulinensis”. Tråkigt att den skickliga och seriösa forskaren Birgit Sawyer dog redan år 2016. Skulle gärna velat ha haft hennes kommentarer på innehållet i “Gesta Wulinensis”.